

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

RJEŠENJA ISPITA IZ **FILOZOFIJE** NA JESENSKOM ROKU
DRŽAVNE MATURE
kolovoz 2016.

1. zadatak: 1.E, 2.A, 3.B, 4.D

2. zadatak: 1.B, 2.D, 3.C, 4.F

3. zadatak: 1.A, 2.E, 3.F, 4.B

4. zadatak:

1. *Causa sui* je uzrok same sebe, supstancija koja je nužno jedna, Bog ili Priroda, koja uzrok svog postojanja ima u sebi samoj. Svojim samostvaralačkim aktom (*natura naturans*) ona stvara konačne, pojedinačne stvari. Ona je apsolutni i beskrajni bitak s mnoštvom atributa (svojstava) od kojih svaki izražava njenu vječnu i beskrajnu srž. Modusi su stanja supstancije, pojedinačne stvari, odnosno stvorena priroda (*natura naturata*).

2. *Jedno* je apsolutno jednostavan prvi princip svega. Jedno je samouzrokovano i samoodređujuće, ali i uzrok svega postojećeg u svemiru. Jedno je Dobro i iz njega se sve izvodi emanacijom. Prvo intelekt (um), zatim ideje, duša, te naposljetku materija, od koje su sastavljene sve prirodne stvari.

3. Bog je jedina prava supstancija, stvar koja postoji tako da joj za postojanje nije potrebna nijedna druga stvar. Sve druge supstancije mogu postojati samo uz Božju pomoć. Razlikuje dvije supstancije duh i tijelo. Svakoj supstanciji pripada jedan bitni atribut, po kojemu se spoznaje, tijelo po protežnosti (prostornosti, djeljivosti) a duh po mišljenju.

S druge strane, Božju opstojnost jednostavno izvodi iz opstojnosti ideje o savršenom biću, jer ako postoji ideja o savršenom biću onda i ono nužno mora postojati.

Naposljetku, Bog je jamac istinitosti onoga što spoznajemo jasno i razgovjetno.

5. zadatak:

1. S. Kierkegaard govori o duhovnoj tjeskobi grijeha odnosno krivnje pred Svevidećim Bogom. Tjeskoba proizlazi iz slobode, jer tjeskoba jest pred budućim i mogućim, kada duh biva prepušten slobodi oblikovanja vlastite egzistencije. Tjeskoba proizlazi iz mogućnosti. Koga tjeskoba oblikuje, oblikuje ga mogućnost.

2. J.P.Sartre govori o tjeskobi koja proizlazi iz bačenosti čovjeka u svijet. Čovjek je osuđen na slobodu, odnosno nije slobodan od slobode, koja rađa tjeskobu i odgovornost izbora. Razlog takve tjeskobe jest što se čovjek nalazi pred slobodnim odlukama kao potpuno odgovoran, a s nedostatkom bilo kakvog vrijednosnog uporišta.

3. Za M. Heideggera tjeskoba je ontičko određenje čovjeka koje progovara kroz brigu, dosadu, očajanje i savjest. Čovjek svoj vlastiti bitak-u-svijetu doživljava kao tjeskobu, jer u njem samome sebi ostaje bezličan, predmetan i prosječan, izručen onom iskustvu ništavila koje tek čini pravu pretpostavku iskustva smisla vlastitoga bitka.

Tjeskoba otkriva Ništa, koje se u tjeskobi i putem nje objavljuje. U njoj se Ništa susreće s bićem u cjelini, ali ne u smislu poništenja bića kako bi preostalo samo Ništa, nego na način «ništenja» – otkrivanja bića drugačijeg u odnosu na Ništa. Čovjekovog tubitak nije ništa drugo doli unesenost u Ništa. Unoseći tubitak u Ništa prelazi se preko bića u cjelini. Taj prijelaz Heidegger naziva transcendencijom. Prelaženje preko bića u cjelini dovodi nas do bitka bića samog.

6. zadatak:

1. Sva čovjekova zaključivanja o činjenicama počivaju na iskustvu koje nam daje osnov za pretpostavku o uzročno-posljedičnoj povezanosti određenih pojmova. Bez pomoći iskustva naš razum ne bi nikada mogao izvesti bilo kakve zaključke o stvarnoj egzistenciji.

2. Agnosticizam u Humea izvire iz spoznaje kako nikakvim zaključivanjem niti iskustvom čovjek ne može doći do ideje uzroka i posljedice, odnosno iz nemogućnosti spoznaje metafizičke supstancije, čime se niječe vjerodostojnost spoznaje Božje egzistencije.

3. Humeov skepticizam podrazumijeva da nije moguća objektivno nužna spoznaja o činjenicama. Skepticizam proizlazi iz zaključka o nemogućnosti dokazivanja bilo kakve metafizičke spoznaje odnosno materijalizma i idealizma, te odbacivanja svake teologije i metafizike, premda ne isključuje njihovu mogućnost istinitosti.

7. zadatak:

1. Pojam teleologije označava metafizičku koncepciju prema kojoj je kretanje ili događanje određeno svrhama svakog bića.

2. Pojam kauzalnosti označava metafizičku koncepciju prema kojoj se kretanje ili događanje zbiva na temelju uzroka i njihovih učinaka.

8. zadatak:

1. Predestinacija je pojam koji označava predodređenost, predodređenje odnosno usud. Učenje da je sve unaprijed određeno sudbinom ili Božjom voljom.

2. Determinizam je kauzalna nužna određenost svih pojava. To je i učenje prema kojem su svi događaji nužno određeni s prethodno postojećim uzrocima.

9. A,B

10. A,D

11. C,D

12. C,D

13. A,B

14. A

15. B

16. B

17. D

18. B

19. C

20. deontološka, Kantova, religijske moralne teorije

21. Amor fati

22. deizam

23. Bog

24. monade, minima

25. otuđenje, alijenacija, otuđenje od predmeta svoga rada

26. granične, granične situacije, granična stanja

27. rasprava o univerzalijama

28. hiloizizam